

НАПРЯМ 3. ПУБЛІЧНА СЛУЖБА

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-343-2-11>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Козарь Т. П.

*доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри публічного управління та землеустрою
Класичного приватного університету,
директор Центру підвищення кваліфікації
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

На сьогодні, державна служба в Україні – це правовий, організаційний, соціальний, культурний інститут, який пов’язує державу з громадянами. Адже мережа: держава – органи державної влади – державні службовці – громадяни України має встановлювати нерозривний зв’язок між державною та кожним громадянином. Питання професійної компетентності державних службовців є актуальним і беззаперечним для стабільного функціонування всіх суспільних інститутів держави та надання якісних послуг громадянам.

Вимоги до професійної компетентності державних службовців визначаються низкою нормативно-правових актів, які регламентують професійне навчання, щорічне оцінювання, професійний розвиток, виконання на високому рівні поставлених завдань, етичну поведінку тощо.

Законом України «Про державну службу» визначено, що державна служба – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів;

забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством [1].

Прийняття чинного Закону зумовлено тим, що подальше становлення і розвиток інституту державної служби, її адаптація до стандартів ЄС потребує, насамперед, відповідного законодавчого регулювання державної служби з урахуванням тих політико-правових реалій, якими характеризується сучасна Україна. Одним із важливих питань державної служби є забезпечення функціонування стабільної та авторитетної державної служби шляхом розмежування сфер застосування принципів та норм публічного і приватного права, що є одним із ключових принципів європейського адміністративного простору [2, с. 27].

Для виконання зазначених завдань і функцій держави, державні службовці повинні володіти відповідною професійною компетентністю, яка визначається як здатність особи в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку.

Державні службовці професійну компетентність підвищують шляхом здійснення професійного навчання, яке визначається як набуття та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок учасників професійного навчання, що забезпечує відповідний рівень їх професійної кваліфікації для їх професійної діяльності.

Положенням про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад (зі змінами) визначено, що професійний розвиток – це безперервний, свідомий, цілеспрямований процес особистісного та професійного зростання, що базується на інтеграції знань, умінь і компетентностей.

Учасники професійного навчання можуть реалізовувати своє право на професійне навчання через:

– підготовку – успішне виконання учасниками професійного навчання відповідної освітньо-професійної програми, що є підставою для присудження ступеня вищої освіти за рівнем магістра за спеціальностями, необхідними для професійної діяльності на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування, зокрема за

спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування»;

- підвищення кваліфікації – набуття учасниками професійного навчання нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань;

- стажування – набуття учасниками професійного навчання практичного досвіду виконання завдань та обов'язків у професійній діяльності або галузі знань;

- самоосвіту – самоорганізоване здобуття учасниками професійного навчання певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, дозвіллям.

За результатами професійного навчання державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування нараховуються кредити ЄКТС, які підлягають обліку, що ведеться службами управління персоналом [3].

Відповідно до Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців (зі змінами) метою оцінювання є визначення якості виконання державним службовцем поставлених завдань, а також прийняття рішення щодо його преміювання, планування службової кар'єри.

Оцінювання проводиться з дотриманням принципів об'єктивності, достовірності, доступності та прозорості, взаємодії та поваги до гідності державного службовця. Оцінювання проводиться на підставі ключових показників, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, а також дотримання ним загальних правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції.

Індивідуальна програма підвищення рівня професійної компетентності/індивідуальна програма професійного розвитку документ, що визначає індивідуальні потреби учасника професійного навчання в професійному навчанні, форму та види проходження такого навчання [4].

Розкриваючи професійну компетентність державних службовців необхідно звернути увагу на вимоги до етичної поведінки державних службовців, які регламентуються Загальними правилами етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування (зі змінами). Державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування повинні постійно підвищувати свій культурний рівень, рівень свого професійного розвитку, поліпшувати свої уміння, знання і навички відповідно до функцій та завдань за посадою, зокрема в частині цифрової грамотності, удосконалювати організацію службової діяльності [5].

Отже, професійна компетентність державних службовців регламентована низкою законодавчих та нормативно-правих актів, основні з яких Закон України «Про державну службу», Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад (зі змінами), Порядок проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців (зі змінами), Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування (зі змінами). Звичайно, зазначений перелік нормативно-правих актів не є вичерпним, але служби управління персоналом органів державної влади та, безпосередньо, державні службовці вже в достатній мірі володіють правовим забезпеченням щодо вимог до професійної компетентності.

Література:

1. Про державну службу : Закон України від 10.12. 2015 р. № 889-VIII.
2. Біла-Тіунова Л.Р. Державна служба України. Загальна частина : навчальний посібник. 2020. 511 с
3. Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : постанова КМУ від 06.02.2019 р. № 106.
4. Порядок проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців : постанова КМУ від 23 серпня 2017 р. № 640.
5. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158.